

ТУРИСТИЧНЕ ГОСПОДАРСТВО У СВІТЛІ ГУМАНІСТИЧНИХ ІДЕЙ Г. С. СКОВОРОДИ (до 300-річчя з дня народження мислителя)

МАТЕРІАЛИ
методологічного міждисциплінарного
інтернет-семінару

(м. Полтава, 3 грудня 2022 року)

Полтава
2022

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ» (ПУЕТ)**

*Присвячується 10-річчю кафедри туристичного
та готельного бізнесу Вищого навчального
закладу Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»*

**ТУРИСТИЧНЕ
ГОСПОДАРСТВО
У СВІТЛІ ГУМАНІСТИЧНИХ
ІДЕЙ Г. С. СКОВОРОДИ
(до 300-річчя з дня народження
мислителя)**

**МАТЕРІАЛИ
методологічного міждисциплінарного
інтернет-семінару**

(м. Полтава, 3 грудня 2022 року)

**Полтава
ПУЕТ
2022**

УДК 338.486.2:001.9-056.87Сковорода
Т87

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» заборонено

Редакційна колегія:

ГОЛОВА:

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

СЕКРЕТАР:

О. О. Тараненко, к. е. н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Туристичне господарство у світлі гуманістичних ідей
Т87 Г. С. Сковороди (до 300-річчя з дня народження мислителя) :
матеріали методологічного міждисциплінарного інтернет-
семінару (м. Полтава, 3 грудня 2022 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2022.
– 106 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

ISBN 978-966-184-438-3

Семінар проведено в межах науково-дослідної роботи «Проблеми функціонування і розвитку сфери туризму в умовах модернізації економіки» (держ. реєстр. номер 0117U004715). Опубліковані наукові дослідження авторів спрямовано на з'ясування сучасного стану та перспектив подальшого розвитку людиномірних наукових досліджень туризму на основі постнекласичної парадигми.

УДК 338.486.2:001.9-056.87Сковорода

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і
торгівлі», 2022

ISBN 978-966-184-438-3

практик мандрівного філософа-богослова Г. С. Сковороди : матеріали методологічного інтернет-семінару до 45-річчя факультету харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу (м. Полтава, 3 грудня 2019 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2020. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – С. 64–75.

5. Задорожна О. Г. Постнекласичні методологічні засади дослідження сучасного господарства : монографія / О. Г. Задорожна. – Харків : Точка, 2017. – 452 с.
6. Скляр Г. П. Генезис постнекласичного прикладного туристичного знання: онтологічні виклики практичного розуму / Г. П. Скляр // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. – 2018. – № 1. – С. 49–55.
7. Скляр Г. П. Особистість та етика туризму: постнекласичні цінності економічної науки / Г. П. Скляр // Людина, яка подорожує: постнекласична парадигма наукових досліджень туризму : матеріали Методологічного міждисциплінарного інтернет-семінару (м. Полтава, 17 квітня 2018 р.) / за заг. ред. Г. П. Скляра. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – С. 15–22.
8. Звягольська І. М. Біобезпека подорожуючих – окремі мікробіологічні ризики / І. М. Звягольська // Модернізація економіки в умовах зростання суспільної свідомості: туризм, людиномірність, партнерство, кооперація : матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 14 грудня 2017 р.) – Полтава : ПУЕТ, 2017. – С. 236–240.

В. О. Животенко, к. е. н., доцент, начальник
відділу з питань транспортних перевезень та
зв'язку Полтавської міської ради, м. Полтава
Vzhyvotenko@gmail.com

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У м. ПОЛТАВА ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ СТУДЕНТАМИ МАГІСТРАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 242 «ТУРИЗМ»

В умовах сьогодення туристична сфера України опинилася майже на межі зникнення, що пов'язано, у першу чергу, із військовими діями. Проблеми сфери туризму, які є не відворотними та постійно загострюються, створили підґрунтя для визначення та розробки комплексу управлінських заходів. Тому визначення пріоритетності та необхідності підтримки функціонування туристичної сфери чи її окремих складових є одним із важливих завдань прифронтових регіонів та окремого приватного бізнесу. Зважаючи на це можна стверджувати, що органі-

зація прогнозування та планування розвитку туризму як окремої навчальної дисципліни для студентів магістрів спеціальності 242 «Туризм» є актуальною.

Система державного управління сфери туризму, незважаючи на воєнний стан, є чітко сформульованою та структурованою. Основними етапами визначення стратегічних цілей та пріоритетів у процесі формування державно приватних зв'язків на ринку туристичних послуг є:

- розробка стратегії розвитку туризму та курортів в Україні;
- затвердження стратегії розвитку туризму та курортів в Україні;
- розробка стратегії розвитку туризму та курортів у Полтавській області;
- затвердження стратегії розвитку туризму та курортів у Полтавській області;
- розробка міської програми «Полтава туристична»;
- затвердження міської програми «Полтава туристична».

На сьогоднішній день в Україні діє Стратегія розвитку туризму та курортів в Україні до 2026 р. затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 року № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». Відповідно до зазначеної стратегії органи місцевого самоврядування формують власні пріоритети економічного та культурного розвитку в розрізі основних туристичних ресурсів регіону.

Впровадження державної стратегії розвитку туризму потребує визначення основних можливостей та загроз розвитку туристичної сфери в окремих регіонах. Тому у 2018 р. рішенням пленарного засідання 23-ї сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання від 21.12.2018 року № 972 «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів у Полтавській області на 2019–2029 роки» визначено основні сильні сторони туристичної сфери в регіоні.

Наступний етап прогнозування та планування розвитку сфери туризму впроваджується в органах місцевого самоврядування, оскільки лише місцеві історики, мистецтвознавці, екскурсоводи та науковці володіють унікальними знаннями щодо основних туристичних дестинацій та особливостями місцевого туристичного ринку. З метою створення належних умов для функціонування туристичної галузі, розвитку об'єктів показу

(туристичних локацій), сприяння суб'єктам підприємницької діяльності, що здійснюють туристичну діяльність, рішенням позачергової двадцять дев'ятої сесії Полтавської міської ради сьомого скликання від 20.12.2019 року, затверджено міську програму «Полтава туристична» на 2020–2026 роки. Дана програма має шість розділів та додатки.

Основними розробниками програми «Полтава туристична» на 2020–2026 рр. є:

- КО «Інститут розвитку міста» Полтавської міської ради;
- Полтавська обласна громадська організація «Спілка екскурсоводів»;
- Полтавська регіональна громадська організація «Обласний туристичний кластер»;
- ГО «ВелоПолтава»;
- Департамент культури і туризму Полтавської ОДА, регіональні (міські) суб'єкти підприємницької діяльності в галузі туризму;
- представники відповідних кафедр туристичного спрямування ВНЗ м. Полтави;
- музейні установи базової мережі закладів культури м. Полтави.

Завдяки послідовному механізму впровадження заходів програми попередніх років з популяризації та просування туристичного продукту територіальної громади міста Полтава має привабливий туристичний потенціал і є одним із регіональних лідерів розвитку туристичної галузі України. Кількісні статистичні показники, що здійснюються на базі розгалуженої музейної мережі комунальної сфери управління на принципах достовірності і прозорості, надають об'єктивну та неупереджену інформацію стану міської туристичної галузі, яка в цілому відображає загальнодержавний. Разом з тим, подальший розвиток туристичної сфери гальмується через низку причин, що належать як до сфери повноважень виконавчих органів місцевого самоврядування, так і поза нею, зокрема:

- Указ Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»;
- недосконалість існуючої законодавчої бази, а особливо підзаконних нормативно-правових актів (документів) в галузі туризму;

- відсутність єдиного державного системного підходу збору статистичних даних в туристичній галузі;
 - відсутність єдиних кваліфікаційних вимог до фахівців туристичного супроводу та так званий «кадровий голод» в туристичній галузі;
 - недостатній рівень розвитку туристичної інфраструктури та, зокрема, туристично-інформаційних знаків, вказівників тощо.
- Вирішуючи зазначені та інші проблеми програмою передбачено порядок виконання, який відображено у наступних розділах:

I. Моніторинг туристичної інформації та туристськоекскурсійні дослідження:

- збір та обробка інформації щодо основних статистичних показників музейної (туристичної) діяльності: відвідуваність, екскурсійне обслуговування, наповнення спеціальних рахунків;
- збір та обробка інформації щодо обсягів надходжень туристичного збору до міського бюджету;
- моніторинг рівня задоволеності послуг з внутрішнього та в'їзного туризму до міста Полтави;
- залучення профільних кафедр вищих навчальних закладів міста Полтави до виконання досліджень туристичного ринку, аналізу його стану розвитку, статистичних досліджень;
- організація роботи відділу туризму та культурної спадщини Управління культури виконавчого комітету Полтавської міської ради в режимі центру інформаційно-довідкового обслуговування;
- збір та обробка даних щодо визначення щорічного «профілю» туриста міста Полтави;
- дослідження доцільності відкриття туристично-інформаційного центру (ТІЦ), як окремого комунального закладу міста Полтави.

II. Маркетингова політика щодо підтримки та промоція туристичного продукту територіальної громади міста Полтави:

- здійснення щорічної підтримки та оновлення галузевого веб-сайту «Полтава туристична» (www.tourism.poltava.ua), адаптація веб-сайту під мобільні пристрої (смартфон, планшет);
- адаптація галузевого веб-сайту «Полтава туристична» (www.tourism.poltava.ua) для осіб з інвалідністю (з порушенням зору);
- встановлення сенсорних інформаційно-туристичних кіосків;

- реалізація, забезпечення технічного супроводу проекту «Віртуальна та доповнена реальність»;
- встановлення QR-кодів, інформаційних носіїв шрифтом Брайля;
- вжиття заходів з впровадження туристичного ознакування: встановлення інформаційних вказівників, сіті-лайтів, інформаційних щитів, табличок тощо;
- налагодження роботи комунального «Екскурсійного автобусу»;
- встановлення та належна технічна підтримка велосипедних парковок біля об'єктів нерухомості комунальної власності міста Полтави;
- організація та проведення інформаційно-просвітницької акції «Школяр в музеї»;
- організація та проведення конкурсу туристичної фотографії «Полтава туристична»;
- організація та проведення щорічного туристичного форуму «Туристичний сезон»;
- налагодження взаємовигідної співпраці з суб'єктами підприємницької діяльності туристичної галузі міста (заклади тимчасового розміщення (проживання), харчування, змістовного дозвілля);
- підтримка перспективних видів міського туризму: гастро-туризм, фестивальний, подієвий, історико-культурний туризм тощо;
- участь в організації та роботі туристичних виставок, семінарах, форумах, конференціях тощо;
- випуск, оновлення, розповсюдження інформаційно-іміджевого поліграфічного набору «Полтава туристична»;
- організація роботи з випуску та демонстрації промовідео продукції (відеоролики, фільми);
- організація та проведення інформаційно-ознайомлювальних прес-турів для представників ЗМІ, блогерів тощо;
- матеріально-технічна підтримка та промоція сюжетно-тематичних інтерактивних форм екскурсійного обслуговування в музеях базової мережі закладів культури міста Полтави;
- підтримка та відзначення ювілейних дат і пам'ятних подій загальнодержавного значення, пов'язаних з історико-культурною спадщиною міста Полтави;
- відзначення галузевих професійних свят: Всесвітній день екскурсовода (щорічно 21 лютого); Міжнародний день туризму та День туризму в Україні (щорічно 27 вересня).

III. Розвиток людських ресурсів та туристичної інфраструктури:

- налагодження співпраці з профільними кафедрами ВНЗ міста Полтави в рамках проекту «Школа амбасадорів»;

- курси з підготовки, підвищення кваліфікації фахівців туристичного супроводу;

- організація та проведення навчально-тематичних екскурсійних подорожей;

- організація та проведення короткотермінових навчальних курсів, семінарів, майстер-класів, вебінарів для готельно-ресторанного бізнесу міста Полтави;

- організація та проведення навчальних програм з підвищення кваліфікації та професійних навичок музейних співробітників комунальної сфери управління;

- співпраця з ГО, професійними спілками в галузі туризму, у тому числі, з КО «Інститут розвитку міста» ПМР.

Отже організація прогнозування та планування розвитку туристичної сфери є однією із основних дисциплін для студентів магістрів спеціальності 242 «Туризм» та дозволяє сформулювати основні компетентності студента для прийняття ефективних господарських рішень у майбутньому.

Список використаних інформаційних джерел

1. Закон України від 21.05.1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України від 15.09.1995 року №324/95-ВР «Про туризм» [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 року № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Рішення пленарного засідання 23-ї сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання від 21.12.2018 року № 972 «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів у Полтавській області на 2019–2029 роки» [Електронний ресурс]. URL: <http://oblrada-pl.gov.ua/>
5. Рішення дванадцятої сесії Полтавської міської ради сьомого скликання від 15.09.2017 року «Про затвердження Стратегії економічного розвитку м. Полтава на період до 2027 року» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.rada-poltava.gov.ua/>

6. Рішення позачергової двадцять дев'ятої сесії Полтавської міської ради сьомого скликання від 20.12.2019 року «Про затвердження міської програми «Полтава туристична» на 2020–2026 роки» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.rada-poltava.gov.ua/>

М. З. Паска, д. в. н., професор
maria_pas@ukr.net;

О. О. Кравченко, магістрантка
*Львівський державний університет фізичної
культури імені Івана Боберського, м. Львів*

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ

Сьогодні, в період розвитку інформаційної та сфери послуг, ресторанний бізнес є одним з найбільш перспективних галузей: незважаючи на важке соціально-економічне становище в країні ресторани, кафе та інші подібні заклади відкриваються, і люди їх відвідують. При цьому спостерігається також значне зростання конкуренції, тому рестораторам слід враховувати найменші, не значимі на перший погляд, економічні коливання на ринку, зміни в структурі ринку, смакові переваги клієнтів, постійно змінюватися і удосконалюватися не просто для того, щоб домогтися успіху, але і для того, щоб зуміти його утримати надалі.

Метою роботи є визначення шляхів удосконалення управління закладами ресторанного господарства в сучасних умовах.

Ринок послуг ресторанного господарства постійно поширюється та видозмінюється під впливом різних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Як сфера підприємницької діяльності, ресторанне господарство виконує соціальну (задоволення потреб споживачів) та економічну (підприємницька діяльність в обслуговуванні споживачів) функції. Економічні функції сфери ресторанного господарства розглядаються як єдиний комплексний механізм виробництва й обігу продукції, що забезпечує ресторанному бізнесу певні переваги порівняно з іншими галузями народного господарства. Перш за все, це перспективна галузь для інвестування капіталу, що гарантує достатньо швидку оборотність вкладених коштів

В умовах підприємств ресторанного господарства різних областей України значення відділу маркетингу є однаково

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І.

ДОПОВІДІ І СПІВДОПОВІДІ

УЧАСНИКІВ СЕМІНАРУ 3

Любіцева О. О., Мальська М. П., Зінько Ю. В.

Проблематика становлення туризмології як науки..... 3

Голод А. П., Феленчак Ю. Б.

Пріоритети розвитку туристичних дестинацій
в умовах глобальної нестабільності..... 8

Лиман С. І., Парфіненко А. Ю.

Листи магістра К. Ф. Радченка професору
Т. Д. Флоринському від 1899 року з балканських
країн як джерело для історії міжнародного туризму 13

Мізюк Б. М., Миронов Ю. Б.

Інтерактивні технології в педагогіці туризму..... 22

Скляр Г. П.

Методологічне значення гуманістичних
ідей Г. С. Сковороди для розвитку туризмології..... 29

РОЗДІЛ ІІ.

ВИСТУПИ У ДИСКУСІЇ УЧАСНИКІВ СЕМІНАРУ 44

Звягольська І. М.

Медична мікробіологія як складова
біо-соціальної місії туризму 44

Животенко В. О.

Практичний аспект організації прогнозування розвитку
туризму у м. Полтава при вивченні дисципліни студентами
магістрами спеціальності 242 «Туризм» 51

Паска М. З., Кравченко О. О.

Функціональні елементи системи управління
закладом ресторанного господарства та їх
удосконалення в контексті сучасних вимог 57

Худавердієва В. А.

Аспекти розвитку стратегічної концепції
розвитку туристичних послуг і територій..... 62

Шуканов П. В.

Методологічне застосування Цілей сталого
розвитку у сфері туристичної діяльності 70

РОЗДІЛ III.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ

УЧАСНИКІВ СЕМІНАРУ 77

Дробиш Л. В.

Інформаційне забезпечення вивчення навчальної
дисципліни «Управління якістю та безпекою в туризмі»
для студентів-магістрів спеціальності 242 «Туризм» 77

Карпенко Н. М.

Рекреалогічні та курортологічні знання у структурі
компетентнісної підготовки магістрів з туризму 81

Логвин М. М.

«Туристичне краєзнавство» у структурі формування
морально-етичних цінностей особистості..... 85

Скляр Г. П., Логвин М. М.

Особистісний підхід у формуванні
туристської ренти: кейс Г. С. Сковороди 88

Худавердієва В. А., Галауз А. О.

Основний напрямок системи підвищення ефективності
підприємств туристичного комплексу..... 91

Тараненко О. О.

Компетентнісні вимоги до використання
проектного підходу у сфері туризму 99

Тараненко О. О.

Особливості управління інноваційною
діяльністю у сфері туризму 102

Наукове видання

**ТУРИСТИЧНЕ
ГОСПОДАРСТВО
У СВІТЛІ ГУМАНІСТИЧНИХ
ІДЕЙ Г. С. СКОВОРОДИ
(до 300-річчя з дня народження
мислителя)**

**МАТЕРІАЛИ
методологічного міждисциплінарного
інтернет-семінару**

(м. Полтава, 3 грудня 2022 року)

Дизайн обкладинки *Т. А. Маслак*
Комп'ютерне верстання *О. С. Корніліч*

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 6,3.
Зам. № 252/2055.

Видавець і виготовлювач
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
к. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014; ☎(0532) 50-24-81

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 08.07.2010 р.